

та професій. Фактично, ці норми встановлюють обов'язковий мінімум безплатної видачі засобів індивідуального захисту. Ефективність використання засобів індивідуального захисту визначається правильним вибором конкретної марки, підтримуванням його у справному стані та навченістю персоналу правилам користування.

Бразалук М.Ю., студент 1-го курсу ННІ №3 НАВС
Науковий керівник: викладач кафедри
тактичної підготовки ННІ №3 НАВС, **Кудлай А.О.**

ПРАВА ПРАЦІВНИКІВ НА ПІЛЬГИ ТА КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ВАЖКІ ТА ШКІДЛИВІ УМОВИ ПРАЦІ

Вивчення охорони праці – одна з ключових умов для безпечного здійснення робітником своїх посадових обов'язків. Саме тому так важливо формувати та систематизувати наукові знання у майбутніх і підвищувати обізнаність у дійсних працівників. При сучасному матеріально-технічному забезпеченні виробництва, зокрема: стані робочого обладнання, відсутності нових проектно-конструкторських і управлінських рішень, принципово нових підходів до праці – не забезпечується повна безпека працівників, тож для відшкодування впливу важких та шкідливих умов праці на організм людини створена система прав на пільги та компенсації.

В Україні існує велика кількість підприємств зі шкідливими та важкими умовами праці, і, за даними Федерації профспілок України, останнім часом кількість підприємств як державної, так і недержавної форми власності з такими умовами праці збільшується.

Ця негативна тенденція виникає унаслідок нівелювання та ігнорування потреб створення належних умов для безпечної праці, що призводить до завдання непоправної шкоди життю та здоров'ю працівнику.

За дослідженням Міжнародної організації праці розвинені країни внаслідок нещасних випадків на виробництві, ліквідації наслідків промислових аварій, внаслідок професійних захворювань витрачають біля 4% ВВП. Якщо врахувати, що ВВП України становить 1,5 трильйона гривень, то на основі підрахунків Міжнародної організації праці та країн-членів Європейського Союзу можна зробити висновок, що державний бюджет України втрачає близько 60 мільярдів гривень від неналежних умов праці та наслідків небезпечного виробничого середовища[1,с.10].

Державний санітарно-епідеміологічний нагляд України повідомляє: понад 70% підприємств у нашій країні не відповідають санітарним вимогам щодо систем опалення та освітлення, вентиляції, роботи санітарно-побутових приміщень.

На підприємствах із важкими та шкідливими умовами праці питома вага працюючих, які виконують свої посадові обов'язки у неналежних

умовах складає 77,4%. Сюди входять такі види робіт, як: добування торфу, вугілля та лігніну[1,с.2].

При розгляді теми про пільги та компенсації відповідно до умов праці, необхідно також згадати про атестацію робочих місць за умовами праці. Вона проводиться на підприємствах, де є потенційні джерела небезпечних та шкідливих факторів виробництва, які впливають на здоров'я робітників та їх потомства. Одним словом, атестація робочих місць повинна проводитися на кожному підприємстві, адже практично на кожному підприємстві чи організації наявні шкідливі виробничі фактори.

Метою атестації робочих місць є забезпечення та реалізація прав робітників на охорону здоров'я та безпечні умови праці, отримання пільг та компенсацій, пенсій за несприятливі умови праці. Не менш важливою метою є розробка та реалізація технічних, організаційних, соціальних, економічних заходів з метою покращення умов праці робітника. Атестація робочих місць проводиться не рідше, ніж раз на п'ять років. Час її проведення встановлюється підприємствами у колективному договорі[2].

Робітники, які працюють на виробництві з важкими та шкідливими умовами праці, мають право на скорочену тривалість робочого часу (не більше 36 годин на тиждень), оплату праці у підвищеному розмірі, наприклад, на роботах із важкими та шкідливими умовами праці цей показник складає 4, 8, та 12% до тарифної ставки, а на роботах із особливо важкими та особливо шкідливими умовами праці – 16, 20, 24%, додаткова відпустка (від 6 до 36 днів), пільгове пенсійне забезпечення, зниження пенсійного віку та стажу роботи.

Одним із важливих складових системи пільг і компенсацій є лікувально-профілактичне харчування, яке є безкоштовним для працівника. Рацион підбирається залежно від характеру виробничого процесу робітника для зміцнення його здоров'я та зменшення шкідливої дії небезпечних факторів робочого процесу на організм. Класичним прикладом такого харчування є видача молока або рівноцінного йому молочного продукту (наприклад, кефіру) робітникам згідно з рекомендацією Міністерства охорони здоров'я України[3, с.64].

Отже, права працівників на пільги та компенсації за важкі та шкідливі умови праці мають велике значення в системі охорони праці. Вони певною мірою компенсують фізичні та психоемоційні втрати здоров'я, яких робітник зазнає у процесі виконання своїх службових обов'язків.

Список використаних джерел і літератури:

1. Сучасний стан охорони праці в Україні. Федерація профспілок України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.fpsu.org.ua/napryamki-diyalnosti/okhorona-pratsi-i-zdorov-ya/9511-suchasnij-stan-okhoroni-pratsi-v-ukrajini>
2. Управління держпраці у Чернігівській області. «Атестація за умовами праці аналогічних місць» [Електронний ресурс]. Режим доступу:

[/http://cn.dsp.gov.ua /cp2cms/w/cnt u/news /new 845](http://cn.dsp.gov.ua/cp2cms/w/cnt u/news /new 845).

3. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці – Київ, Каравела, 2004.

Бобріна А.Я., студент 1-го курсу ННІ №3 НАВС
Науковий керівник: викладач кафедри
тактичної підготовки ННІ №3 НАВС, **Кудлай А.О.**

ВСЕСВІТНІЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ УМОВАМИ І ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Охорона праці сьогодні, як ніколи, актуальна. Важко уявити собі успішне підприємство на ринку, керівництво якого «абияк» відносилось б до питань охорони праці. Як відомо, нещасні випадки на виробництві вибивають з колії, часто надовго паралізують роботу підприємства, створюючи не тільки знервовану обстановку в колективі, але і приносячи істотні фінансові втрати.

Досвід найбільших світових компаній показує, що охорону праці вищі керівники вважають одним з головних пріоритетів. Так, з десятків показників діяльності підприємства охорону праці та здоров'я своїх працівників вони ставлять на друге місце, відразу після кваліфікації та компетентності персоналу. У країнах Європейського союзу зараз піднімається питання про культуру охорони праці, яка є одним з головних елементів управління підприємством.

Під охороною праці розуміємо систему збереження життя і здоров'я працівників в процесі трудової діяльності, що включає в себе правові, соціально-економічні, організаційно-технічні, санітарно-гігієнічні, лікувально-профілактичні, реабілітаційні та інші заходи.

Вимоги охорони праці – це державні нормативні вимоги охорони праці та вимоги охорони праці, встановлені правилами та інструкціями з охорони праці.

Безпечні умови праці – це умови праці, при яких вплив на працівників в процесі трудової діяльності шкідливих і (або) небезпечних виробничих факторів виключено або рівні їх впливу не перевищують встановлених нормативів.

Організація робіт з охорони праці – це система взаємопов'язаних заходів, спрямованих на забезпечення охорони праці. Сертифікація робіт з охорони праці в організаціях – це комплекс взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою елементів, які визначають політику і цілі в галузі охорони праці у конкретного роботодавця і процедури по досягненню цих цілей.

Під системою управління охороною праці мається на увазі частина загальної системи управління організації, що забезпечує управління ризиками в галузі охорони здоров'я та безпеки праці, пов'язаними з діяльністю організації. Крім того, система включає організаційну структуру,